

Poplava u BiH: građani prepušteni sami sebi

Svake godine se za civilnu zaštitu u Bosni i Hercegovini (BiH) izdvoje milioni maraka, međutim zaštita stanovnika nije na zadovoljavajućem nivou.

Prema podacima Centra za sigurnosne studije iz Sarajeva, i pored bezbroj domaćih službi zaštite i spašavanja, u slučaju poplava ili drugih nesreća spašavanje zavisi od samih građana ili od strane pomoći. „Sve se ostavi i čeka kad se desi određeni slučaj. Nemamo nikakve konkretne aktivnosti“, kaže Armin Kržalić iz Centra za sigurnosne studije. Dodaje da bi se nakon jedne poplave trebao napraviti plan što učiniti ako se nesreća ponovi. „Sve se čeka opet naredne tri-četiri godine i govori se kako imamo, a kad padne kiša ili se desi nešto drugo, onda stanovništvo trpi“, kaže Kržalić.

On je bio vođa tima koji je vršio procjenu kapaciteta civilne zaštite u BiH. U dokumentu objavljenom 2010. godine pod nazivom [“Zaštita i spašavanje u BiH”](#) navedeno je da je finansiranje institucija civilne zaštite u zemlji uslovljeno političkom organizacijom. U zavisnosti od razine vlasti, sredstva se izdvajaju iz budžeta, od pravnih lica, osiguranja, dobrovoljnih priloga i međunarodne pomoći. Međutim, ne postoji zbirni podatak koliko se novca ukupno izdvoji po osnovu civilne zaštite.

Prema podacima iz njihove studije, u 2009. godini samo za civilnu zaštitu entiteta i Brčko distrikta je izdvojeno više od 15 miliona maraka. Primjerice, te godine su građani FBiH uplatili više od četiri miliona maraka po osnovu posebnih naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća. Te iste godine Federalna uprava civilne zaštite je za opremanje službi i specijalnih jedinica civilne zaštite, kao i za izradu Studije gašenja požara otvorenog prostora potrošila 784.201

KM, kao i 2.000 KM pomoći za saniranje posljedica od elementarnih nepogoda u općini Vareš.

Doboj je pod vodom. Gradska Civilna zaštita vrši evakuaciju ugroženog stanovništva. (Foto: Čitatelj)

Do početka 2009. godine na računu Federalne uprave civilne zaštite akumulirano je jako puno neutrošenih sredstava. Vlada Federacije BiH je usljed finansijske krize i deficita budžeta danijela odluku da sa tog računa pozajmi više od 11 miliona maraka sa rokom vraćanja od 60 dana. Do trenutka objave Studije vraćeno je nešto više od sedam miliona maraka.

Centar za sigurnosne studije je u svojoj analizi naveo da civilna zaštita nema dovoljno savremenu i standardiziranu opremu, da je komunikacijska oprema zastarjela, nedostaje materijalno-tehničkih sredstava, a kadrovi nisu prošli odgovarajuću obuku. Tokom istraživanja otkrili su da nijedna organizacija civilne zaštite nema u potpunosti opremljenu službu za zaštitu i spašavanje iz ruševina, što je, kako je navedeno, zabrinjavajuće, jer su najveće prijetnje ugroženosti

u poplavama, potresima i požarima.

U istraživanju je navedeno da su sredstva koja se na godišnjem nivou prikupe od plaća građana više nego dovoljna za opremanje i obuku civilne zaštite, kao i za saniranje dijela šteta, ali „očito se ne koriste za namijenjenu svrhu“.

Usljed obilnih kiša u pojedinim dijelovima BiH, jučer i danas je došlo do izlivanja rijeka, što je uzrokovalo poplave. Pod vodom su dijelovi Kantona Sarajevo, Tuzle, Srednjobosanskog kantona te područje Zeničko-dobojskog kantona, Dobojske regije i Bijeljine. Neki od mostova su srušeni ili zatvoreni, kao i putni pravci i željeznička pruga u Doboju. Pojedini dijelovi zemlje su ostali bez napajanja električnom energijom, a negdje je došlo i do evakuacije stanovništva.

Na terenu su službe civilne zaštite, međutim u Maglaju je kritično. Prema riječima tamošnjeg stanovništva, nivo vode doseže i metar i po, svi auti na ulicama su potopljeni, voda ulazi u zgrade, a stanari se okupljaju na višim spratovima i po haustorima.

„Niti se može gdje, niti imamo bilo kakvu informaciju. Nemamo ni struje, ni telefona, mobiteli su pri kraju. Ne znamo kako ćemo ih puniti. Iz minute u minutu se vodostaj povećava. Mi samo čekamo, Boga molimo da malo padavine prestanu, ali je zaista alarmantno stanje“, kaže za CIN Azra Terzimehić iz Maglaja čija je zgrada udaljena oko 300 metara od rijeke Bosne.

„Ovo vam je isto kao da ide rijeka pored zgrade. Zaista, nikad se ovako nije zapamtilo“, dodaje ona.

Nermin Dedukić je iz Maglaja, ali se trenutno nalazi u Sarajevu odakle nastoji pružiti informacije o situaciji u ovom gradu i proširiti njihove apele za pomoć. „Voda probija na druge spratove kuća. Stanovništvo se iz grada nema gdje evakuisati, tako da oni konstantno šalju apele za pomoć u Sarajevo, za pomoć helikopterima. Ima i zarobljenih. Ima

porodica koja je zarobljena u Ulici prvi mart. Nema vode, struje, telefona (...)“, kaže Dedukić.

Na području Tuzle pogođena su mjesta u blizini korita rijeke Jale koja se izlila. Slobodan Ikić, stanovnik Siminog Hana, kaže da su kuće oko njegove poplavljene i mostovi neprohodni. U telefonskom razgovoru za CIN kaže da je i ranije bilo izlivanja vode iz korita, ali da se stanovništvu ništa nije nadoknadilo. “Kada su ovakve poplave, uvijek dođu oni ko fol (...). Nikada niko nije dinara naplatio, razumijete. Popišu i ništa od toga nema“, kaže Ikić.

Posljednjih nekoliko godina poplave nanose velike materijalne štete. Štete od poplava koje su se dogodile u 2010. godini iznosili su oko 100 miliona maraka. (Foto: CIN)

Prema podacima revizije učinka u FBiH posljednjih godina poplave intezivno pogađaju područje ovog entiteta i nanose velike materijalne štete. Štete su, prema procjenama u 2010. godini, iznosile oko 100 milina maraka. „Indikativno je da se poplave ponavljaju skoro svake godine na istim područjima“,

navedeno je u Izvještaju o reviziji prevencije poplave u FBiH.

U Izvještaju je navedeno da poplave iznenade, jer nema adekvatne prevencije i dovoljnih ulaganja. "Od ukupno prikupljenih sredstava od vodnih naknada, samo 25 posto je utrošeno na zaštitu od poplava", navedeno je, također, u izvještaju revizora.

Prema podacima koje je CIN prikupio, državna, entitetske i kantonalne vlade su u posljednje četiri godine podijelile skoro 97 miliona maraka iz tekućih rezervi, stavki koje bi se trebale trošiti na hitne i neplanirane troškove. Od toga je samo 740.000 KM izdvojeno za saniranje posljedica od poplava. U 2010. godini su Tuzlanski, Srednjobosanski, Posavski i Kanton 10 za sanaciju posljedica izazvanim poplavama u svojim općinama izdvojili 540.000 KM, dok je Zapadnohercegovački kanton u 2012. godini izdvojio 200.000 KM za štete nastale prirodnim nepogodama.

U telefonskom razgovoru za CIN ministar prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo Zlatko Petrović kaže da se šteta može nadoknaditi ako se proglašeno stanje elementarne nepogode, ali ne stanovništvu čije su kuće bespravno izgrađene, kao što je to slučaj u mjestu Osjek. Na području Kantona Sarajevo, gdje se Osjek nalazi, još uvijek nije proglašeno stanje elementarne nepogode.

Vremenska prognoza ne ohrabruje. Najavljene su padavine u većem dijelu zemlje sve do kraja sedmice.